

Overweging 7^e zondag door het jaar
Dominicuskerk Utrecht, 19 februari 2017

Leny Beemer

Lezingen: Leviticus 19,1-2.17-18 en Mattheüs 5, 38-48

Gelukkig staat wat mij betreft in de vertaling van het evangelie aan het eind niet de gebruikelijke vertaling: *'Weest dus volmaakt, zoals uw Vader in de hemel volmaakt is'*. De vertaling *'onverdeeld goed'* klinkt al wat beter, maar dan nog...

Er zijn al heel wat misverstanden ontstaan door die oproepen, die we vandaag in beide lezingen horen, want niemand heeft graag te doen met mensen, die denken dat ze volmaakt, onverdeeld goed of heilig zijn. Of dat we zelf zonder fouten zouden moeten zijn. Dat geeft alleen maar een benauwd gevoel, want welk mens kan zoal volmaakt en heilig zijn?

Toch worden we vandaag in beide lezingen daartoe opgeroepen.
Het wordt ons zelfs als norm gesteld.

Eeuwenlang hebben mensen geprobeerd iets van dat 'heilige', dat 'volmaakte' weer te geven in allerlei prachtige kunstwerken als iets dat ons ver te boven gaat. Kunst is de enige vorm, die nog enigszins in de buurt komt van dat oneindig volmaakte en heilige. Maar al die pogingen ten spijt, we kunnen er niet echt bij komen. Gods heiligheid overstijgt ons menselijk bestaan.

Paulus benadert het al op een andere manier. Hij spreekt over wijsheid van de wereld tegenover Gods wijsheid en over dwaasheid voor de wereld wat juist in Gods ogen wijs is. Maar ook dat is moeilijk te vatten. Het blijft paradoxaal.

Waar gaat het dan wel om in beide lezingen van vandaag? Wat zeggen die over wat heilig, onverdeeld goed, wijs is in Gods ogen? En wat heeft dat met ons dagelijks leven te maken?

Zowel het boek Leviticus als de Bergrede uit het evangelie van Mattheüs spreken over heel alledaagse dingen: 'Wees niet haatdragend tegenover je broeder, horen we in Leviticus, wijs elkaar terecht, koester geen wrok. Daar kunnen we nog wel iets mee. Maar Jezus is nog heel wat radicaler en daarmee voor ons behoorlijk confronterend en weerbarstig. Zijn uitspraken zeggen ons meer te doen, dan normaal gesproken van ons verwacht zou kunnen worden. Althans zo voelen wij het vaak aan. Dwaasheid?

Onze samenleving is erg ingewikkeld en om er in overeind te blijven moeten we, als we reclames mogen geloven, vooral assertief zijn en opkomen voor ons eigen belang. 'Ik maak mezelf' hoorde ik deze week nog in een reclame. Het is de tendens van onze tijd dat wij het zelf moeten veroveren allemaal en daarom vooral goed voor onszelf moeten zorgen. Dwaasheid in Gods ogen?

Veel politici praten ons angsten aan, gebaseerd op een wij en zij. Zij zijn de bedreigende factor, wij worden in onze eigenheid door die 'zij' aangetast. Dan noem ik maar geen namen van zeer populaire politici in vrijwel alle delen van onze Westerse samenlevingen, die dit verkondigen. Maar zo stellen we ons tegenóver de ander in plaats van náast de ander. Moeten we dan maar zoetsappige doetjes worden, die alles goed vinden?

Nee, zegt de tekst uit Leviticus, je hoeft niet goed te keuren wat verkeerd is, maar wijs elkaar dan wel terecht. Anders maak je je medeschuldig aan het kwaad van die ander. Voor mij heeft die zinsnede ook wederkerige betekenis: ik moet dan ook aanvaarden, dat een ander mij terecht wijst. We maken immers allemaal fouten? Dwaasheid?

En Jezus is ook niet zoetsappig of naïef. Hij zegt alleen, dat je niet te snel moet oordelen en je afwenden van een ander, die je kwaad doet. Dat geeft alleen maar verdere scheiding. Een programma als *De rijdende rechter* laat dit soort mechanismes naar elkaar toe schrijnend zien. Maar Jezus zegt, vrij vertaald: 'Kom de ander tegemoet, probeer je in te leven in wat hem of haar beweegt, geef het niet op de ander als je naaste te zien, hoe moeilijk dat soms ook is. Dwaasheid?

Toen ik in Rome was vorige maand bij de afsluiting van het 800-jarig jubileum van de Orde van de Predikers, kwamen dominicaanse mensen aan het woord uit gebieden in Afrika en het Midden-Oosten, waar christenen worden verdreven of zelfs vermoord, waar in naam van Allah gruwelijke dingen gebeuren. Maar in plaats van alle moslims uit die gebieden te haten, of op zijn minst er niet mee om te gaan, hoorden we bijzondere getuigenissen, waarin werd verteld hoe ze juist alles in het werk stellen om als christenen én moslims samen op te trekken tegen haat zaaiend kwaad. We hebben het hier zelf gehoord van de dominicaanse bisschop uit Irak Thomas Yousif Mirkis, die er in Kirkuk alles aan doet om jonge mensen, studenten, ongeacht hun geloof, bij elkaar te brengen in studentenhuizen, om van daaruit te bouwen aan een nieuwe toekomst in Irak, een toekomst, waarin verschillen er mogen zijn, verschillen zonder afscheiding, zonder wederzijds oordeel, zonder geweld. Dwaasheid?

En hoe zit het met ons? Het is bij dit soort Schriftteksten alsof we in een spiegel kijken. Ook wij worden opgeroepen hier en nu in onze eigen leefomgeving, in ons eigen land, ons te laten gezeggen door wat Jezus ons voorhoudt: vergeld het kwaad van een ander niet met kwaad, ga naast die ander staan en probeer hem of haar te zien als je naaste, net zo'n schepsel van God als jij zelf bent. Stap over je eigen begrensde wereldje heen en ga anderen tegemoet, ook al durf je dat vaak niet of weet je niet hoe. Je mag fouten maken, als je hart maar open staat voor elk mens dat op je weg komt. En wees daarin dan ook onverdeeld, zonder dubbele agenda. Laat dat de grondhouding zijn van heel je leven. Alleen dan zal het goed komen tussen mensen. Alleen dan komt dat Rijk van God een beetje dichterbij. Dat kan toch geen dwaasheid zijn!

Daarom: laten we elkaar bemoedigen dwaas te zijn in de ogen van mensen, want wat dwaas is voor de wereld is wijsheid in Gods ogen. Dat het zo moge zijn.